

ШЛЯХ ДА КНІГІ НІКОЛІ НЕ БУДЗЕ БЯЗЛЮДНЫМ

Кнігі, напачатку рукапісныя, у нашай мясцовасці з’явіліся даўно. Самая вядомая – «Евангелле» XVI стагоддзя з вёскі Мікалаёва. Большасць старадрукаў – рэлігійная літаратура, якую выкарыстоўвалі пры богаслужэннях і напачатку захоўвалі ў храмах і манастырах.

З пашырэннем адукацыі кніга стала звычайнай у шляхецкіх маёнтках: вялікія і разнастайныя зборы стваралі ўладальнікі Лявонпаля, Камянполля, Дзедзіна, Міжрэчча, Забалацця. Не толькі падручнікі былі ў школах, а першая згадка пра вучэльню ў Дзісне адносіцца да 1775 года. Вядома, што ў 1870-х гадах згарэла бібліятэка Дзісенскага немаўляцкага брацтва, а на пачатку XX стагоддзя гэты павятовы цэнтр меў ужо дзве публічныя бібліятэкі. Адна з іх – на другім паверсе народнага Дома цвярозасці – праіснавала да 1939 года, загадвала ёй Л. Ігнатовіч. Дзейнічала некалькі невялікіх бібліятэк у сельскай мясцовасці.

З прыходам Саветаў адчыніліся бібліятэкі ў Волкаўшчыне, Лявонпалі, Чэрасах, Свядлах і іншых населеных пунктах. Толькі ў межах былога Міёрскага раёна ў перадваенны час дзейнічала 12 хат-чытальняў, асабліва актыўна – у Пераброддзі, дзе арганізавалі лекцыі і даклады, ставілі п’есы, давалі канцэрты, штомесяц выпускалі насценгазету.

Да канца 1944 г., праз паўгода пасля вызвалення, у Міёрскім раёне ўжо працавала 16 хат-чытальняў і раённая бібліятэка. Па звестках Глыбоцкага архіва, у студзені 1945 года ў ёй памянлася загадчыца, хаця афіцыйна часам стварэння лічыўся лістапад пераможнага года. Бібліятэка займала невялікі пакой у будынку пракуратуры на вуліцы Кастрычніцкай, мела каля 200 кніг і прыкладна 60 чытачоў. З абсталявання – два стэлажы, шэсць крэслаў і стол. Загадчыцай працавала Станіслава Валеўка, бібліятэкарам – Вольга Крыштапёнак.

Дзісенская раённая бібліятэка арганізавана ў 1946 годзе ў будынку райкама партыі, загадваў ёй Віктар Ганчароў. У адной шафе захоўвалася 800 кніг, якія трапілі сюды з Полацкай абласной бібліятэкі, з горада Баку і паўднёвых рэспублік СССР, частку падарылі чытачы. У 1948 г. тры аднабаковыя стэлажы размясцілі ў невялікім халодным памяшканні ў восем квадратных метраў у будынку райвыканкама. У такіх умовах да 1950 года працавала Марыя Лабасава. Пазней загадвала гарадской бібліятэкай у больш зручным памяшканні Ірына Пугачэўская. У 1956 г. гэтыя бібліятэкі аб’ядналі, агульны фонд склаў 30 680 кніг і часопісаў. У 1962 г. далучылі дзіцячы аддзел, які ў 1966 г. стаў самастойнай Дзісенскай дзіцячай бібліятэкай.

У 1947 г. Міёрскую раённую бібліятэку ўзначаліла Марыя Данілава, былая першая загадчыца аддзела культуры. Кніжны фонд папаўняўся з Полацкага біблалектара, куды работнікі ездзілі самі, і за кошт падарункаў чытачоў. Тады ж была адноўлена бібліятэка ў Павяцці, у 1949 г. – Дворнасельская, Новапагосцкая, Завуццеўская, Астраўская, Істаўская, Слабадская. У 50-я гады ўтвораны Наўгародская, Сіцькоўская, Папшулёўская, Даўгінаўская, Узмёнская, Крукаўская, Чэраская, Мікалаёўская, Карэнікаўская, Дрыгуцкая, Фурсянская, Любіноўская і Міёрская дзіцячая. У 60-я – Цвецінская, Шарагоўская, Камянполлеўская.

У 1959 г. Міёрская раённая бібліятэка заняла цэлы будынак (не захавалася) на вуліцы Новай, цяпер гэта Камуністычная. Там былі пакой для абанемента з адкрытым доступам да кніжных паліц і чытальная зала. Да 1962 г. створана 16 перасовак. Тады ж пачалі карыстацца міжбібліятэчным абанементам. Шмат сіл працы з кнігамі і наведвальнікамі адалі метадыст Мая Шчалканава, загадчык аддзела абслугоўвання Галіна Путрукевіч, гаспадыня чытальнай залы Анфіса Цімафеева.

11 мая 1978 года раённы Савет народных дэпутатаў прыняў рашэнне № 121 «Аб цэнтралізацыі сеткі дзяржаўных масавых бібліятэк раёна». 15 снежня яе закончылі, кніжны фонд абагулілі, штат аб’ядналі, адміністрацыйна-гаспадарчае кіраўніцтва размясцілася на базе раённай бібліятэкі. Сістэма ўключала Міёрскія цэнтральную і дзіцячую бібліятэкі, Дзісенскія гарадскую і дзіцячую, 56 сельскіх філіялаў. Гэтую гаспадарку дзесяць гадоў узначальвала Зінаіда Альхоўка, якая да таго загадвала бібліятэкай пры парткабінеце райкама партыі.

Цэнтралізацыя мела пазітыўныя моманты. Найперш, утварыліся новыя аддзелы (абслугоўвання і інфармацыі, камплектавання і апрацоўкі кніжнага фонду, метадычны), потым

стабільна павялічваліся кніжныя фонды, яны сталі больш эфектыўна выкарыстоўвацца, палепшылася абсталяванне мэбляй, умацавалася метадычнае кіраўніцтва.

Падрыхтаваў Леанід Матэленак